

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
19/131-2

Vår dato
29.08.2019

Høringsinnspill til Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i skikkethetsforskriften

I brev av 25. juni 2019 sender Kunnskapsdepartementet (KD) på høring forslag til endringer i [Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning](#) (skikkethetsforskriften). Høringsfristen er 1. september 2019.

Endringsforslaget omfatter forslag om å føre to nye utdanninger inn under ordningen med skikkethetsvurdering, jfr. §1 *Virkeområde* i skikkethetsforskriften: her listes opp hvilke utdanninger krav om skikkethetsvurdering skal gjelde. Konkret foreslås følgende utdanninger ført inn under skikkethetsforskriftens §1:

- alle mastergradsutdanninger i barnevern, ved at §1 nr. 4 skal lyde:
4. barnevernspedagog og master i barnevern
- profesjonsutdanning til musikkterapeut, ved at §1 får et nytt nummer og skal lyde:
28. musikkterapeut

Det foreslås videre at musikkterapeututdanningene skal benytte seg av de samme vurderingskriteriene som beskrevet i forskriftens §4, slik at overskriften der skal lyde:

- *§4 Vurderingskriterier for logoped-, musikkterapeut-, helse- og sosialfagutdanningene og tolkeutdanning i tegnspråk*

1. Svar på de to konkrete endringsforslagene

I lys av dagens versjon av skikkethetsforskriften og de klare føringene som er gitt for hvorfor man har innført en egen forskrift om skikkethetsvurdering for visse typer utdanning i høyere utdanning, ser UHR-Helse og sosial det som naturlig at også de to nevnte utdanningstypene blir underlagt krav om skikkethetsvurdering.

UHR-Helse og sosial støtter også KDs konklusjon om å innføre skikkethetsvurdering i alle masterstudier i barnevern, ikke bare 'femårig integrert masterprogram i barnevern', slik UiA har foreslått. På samme måte er det bra at KD går for å innlemme utdanning til musikkterapeut i forskriften, uten å avgrense dette til 'femårig integrert masterprogram i musikkterapi', slik UiB har foreslått, ettersom det er flere veier til yrket som musikkterapeut for de samme brukergruppene.

Forslag om en tilføyelse til §1

Hvis §1 blir videreført i sin nåværende utforming, mener UHR-Helse og sosial at det må komme inn et punkt som tydeliggjør at det stilles krav om skikkethetsvurdering for alle mastergradsprogram og spesialistutdanningstilbud som kvalifiserer for pedagogisk eller helse- og velferdsfaglig klinisk arbeid med mennesker i sårbare eller utfordrende livssituasjoner: Dette er utdanningstilbud på videreutdannings- og masternivå hvorav flere er

Postadresse
Stortorvet 2
NO-0155 Oslo

Telefon +47 409 14 969
postmottak@uhr.no
www.uhr.no
Org.nr. 917 697 825

Saksbehandler
Trine Grønn
trine.gronn@uhr.no
Telefon +47 916 12 112

åpne også for søkere uten profesjonsfaglig grunnutdanning underlagt krav om skikkethetsvurdering.

UHR-Helse og sosial fremmer derfor følgende forslag til et prinsipielt tilleggspunkt under forskriftens §1 Virkeområde:

I tillegg skal det foretas skikkethetsvurderinger i etter- og videreutdanninger og mastergradsprogram der studentene kvalifiserer seg til arbeid med mennesker i sårbare eller utfordrende livssituasjoner, uavhengig av om studenten har vært skikkethetsvurdert i andre eller tidligere studieforløp.

2. Forslag om at det blir gjort en større omlegging av hele skikkethetsforskriften

UHR-Helse og sosial mener at skikkethetsforskriftens utforming og innretning nå er i utakt både med lovverket for høyere utdanning og utviklingen i samspillet mellom helse- og velferdstjenestene og utdanningssektoren om gode svar på kompetanseutfordringene i tjenestene. Kunnskapsdepartementet og UH-lovutvalget bør derfor benytte anledningen til å gi denne forskriften en mer prinsipiell og konsekvent innretning som ikke er basert på profesjons- og yrkestitler, et poeng UHR-Helse og sosial også meldte inn til KD ved forrige revisjon i 2015.

Begrunnelser for dette standpunktet:

- De etablerte profesjonene og profesjonsutdanningene er ikke eneste inngangsport til utdanning som kvalifiserer til arbeid og oppgaver som omfatter kontakt med og ansvar for sårbare grupper. Helse- og velferdstjenestene er i rask endring, det skjer en oppgaveglidning mellom profesjoner, nye yrker oppstår som svar på nye oppgaver og endringer i kompetansebehov i tjenestene. Og UH-sektoren vil svare på kompetansebehov i tjenestene med etablering av nye typer utdanning eller nye kombinasjoner av utdanninger når det ikke er nok å revidere eksisterende profesjonsutdanninger.
- Det er ikke Kunnskapsdepartementets oppgave å gi lovverk som beskytter profesjoners posisjon i yrkesfeltet. Dette tok man konsekvensen av ved innføringen av det nye gradssystemet fra 2003, ved at vi fra 2005 også fikk endringer i *Forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler*. Her er det grader og gradstitler som blir beskyttet, ikke yrkestitler. Det betyr at Doctor medicinae (dr.med.) er beskyttet, men ikke 'lege'. Barnevernspedagog eller sosionom er ikke titler beskyttet av lovverk under KD, men *graden bachelor i barnevern* eller *bachelor i sosialt arbeid* er det. Det samme gjelder de andre utdanningsløpene som er nevnt i §1.

På denne bakgrunn mener UHR-Helse og sosial at det er noen prinsipielt problematiske sider ved argumentasjonen bak henvendelsene fra hhv UiA og UiB om endringer i forskriften nå, knyttet til forholdet mellom akademiske grader, bruk av yrkestitler, rett til yrke og beskyttelse av profesjoner:

- Både UiA og UiB argumenterer for spesifikk innlemming i §1 av «femårig integrert masterprogram» i hhv barnevern og musikkterapi. UiA tar utgangspunkt i at §1 nr 4 *Barnevernspedagog* viser til en 3-årig utdanning, og at et femårig integrert masterprogram i barnevern derfor ikke er dekket av forskriften, og må inn som en tilføyelse. KD skriver i høringsbrevet om dette femårig integrerte masterprogrammet at «Det tas sikte på å utdanne barnevernsarbeidere».

UHR-Helse og sosial stiller da spørsmål ved mulige konsekvenser av dette forslaget: Blir kandidater med en femårig integrert master i barnevern da ikke barnevernspedagoger? Og innfører Kunnskapsdepartementet med dette en ny

profesjonstittel – *barnevernsarbeider* - som forutsetter en femårig integrert masterutdanning? Vil da en barnevernspedagog (med en 3 årig bachelorgrad i barnevern) som tar en master i barnevern, endre yrkestittel til *barnevernsarbeider*?

UHR-Helse og sosial stiller også spørsmål ved i hvilken grad har KD vurdert mulige utfall av disse endringsforslagene i lys av BLD og Bufdirs pågående arbeid med innføring av nye utdanningsmodeller i UH-sektoren innrettet spesifikt for arbeid i barnevernet.

UHR-Helse og sosial mener med dette at KD, på forskriftsnivå, risikerer å bli part i diverse fag- og profesjonsbaserte stridsspørsmål, slik departementet også ble det når det gjelder utdanninger innen ernæring: Der har profesjonskampen i yrkesfeltet og mellom 3- og 5-årige utdanningsløp innenfor ernæring, ført til en lovtolkning i Kunnskapsdepartementet som fra et tidspunkt gir rett til bruk av tittelen ernæringsfysiolog kun til dem som har en integrert, femårig utdanning til 'klinisk ernæringsfysiolog', som da er den profesjonen som nå står oppført som nr. 10 under §1. Men kandidater fra andre ernæringsrettete bachelor- og masterprogram vil også være kvalifisert for ansettelse på arenaer der de skal bruke sin faglighet i møter med mennesker i sårbare situasjoner, uten at de er skikkethetsvurdert.

Eksempelene med barnevernspedagog versus nykommeren 'barnevernsarbeider', og (klinisk) ernæringsfysiolog versus andre med bachelor og master innen ernæring, tydeliggjør problemet med en skikkethetsforskrift som blander sammen beskyttelse av *akademiske gradsutdanninger* og inndelinger i og beskyttelse av *profesjoner og yrkestitler*.

3. Revisjon/endring av hele skikkethetsforskriften bør skje i samarbeid med sektordepartementer med ansvar for praksis- og læringsarenaer utenfor UH-sektoren

Helsemyndighetenes autorisasjon av helsepersonell forutsetter at søker har bestått sin profesjonsfaglige gradsutdanning i UH-sektoren, og gyldig vitnemål skal være en garanti for at studenten er vurdert som skikket for yrket, jf. UH-lovens §4.10 (2).

Skikkethetsvurdering i henhold til skikkethetsforskriften under UH-loven skal også foregå i studentens praksisperioder, og her gjelder også UH-lovens §§ 4.8 og 4.9. Men studenter i praksis i helsetjenestene er også definert som helsepersonell (§3 i Helsepersonelloven), og derfor også underlagt de krav som stilles til alt helsepersonell om faglig forsvarlighet, skikkethet og egnethet. Her erfarer UH-institusjonene at det kan oppstå gråsoner når det gjelder både ansvar og initiativansvar for avdekking, tiltak og oppfølging av studenter det hersker tvil om. Særlig er dette knyttet til studenters bruk av rusmidler og legemidler under praksisstudier.

UHR-Helse og sosial ser det derfor som sterkt ønskelig at endringer i skikkethetsforskriften utarbeides i et tverrdepartementalt samarbeid, slik at lov- og regelverk er samstemt for både utdanning og arbeidsliv og dobbeltrollen student/helsepersonell.

4. Konklusjon – med forslag til innretting av ny skikkethetsforskrift

- Målet må være at skikkethetsforskriften beskytter dem som skal beskyttes – og dette er godt formulert i §2 om formålet med skikkethetsvurdering. UHR-Helse og sosial foreslår derfor at KD reviderer forskriften slik at *Definisjon og formålet med skikkethetsvurdering* blir §1 i en ny forskrift.

- Avledet av formålet definert i ny §1, foreslås det at en ny §2 inneholder et sett av hovedkriterier for hva som kjennetegner utdanningstilbud som skal inn under ordningen med skikkethetsvurdering. Disse må kunne gjøres gjeldende uansett programnivå (grunnutdanning, videreutdanning, masterprogram osv).
Med en slik utforming av forskriften vil UH-institusjonene selv kunne ta over ansvaret for å bestemme hvilke utdanningsprogram som må inn under ordningen med skikkethetsvurdering. Det vil gi et mer fleksibelt system enn at KD må foreta hyppige forskriftsendringer fordi flere spesifiserte utdanninger skal inn på en nummerert liste. KDs og NOKUTs ansvar vil da bli å føre tilsyn og avgjøre tvilssaker.
- Vurderingskriteriene for hva som tilsier at en student ikke er skikket for yrket (nåværende §§ 3-5) er gode nok, men så likelydende på tvers av de tre paragrafene at de bør kunne gjøres mer prinsipielle og gjeldende for alle utdanningsprogram som oppfyller de nye kriteriene for å inngå i ordningen med skikkethetsvurdering.
- Øvrige paragrafer i gjeldende skikkethetsforskrift har UHR-Helse og sosial ingen kommentarer til i denne sammenheng.

Vennlig hilsen

Randi Skår
Leder av UHR-Helse sosial

Trine Grønn
seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UHR